

А. В. Лущик

Кримський артезіанський басейн

КРИМСЬКИЙ АРТЕЗІАНСЬКИЙ БАСЕЙН - басейн підземних вод у межах рівнинної частини Кримського півострова. У геоструктур. відношенні пов'язаний з пд. крилом Причорноморської западини, що складене карбонатно-глинистою товщею крейд. і кайнозой. відкладів, які залягають на породах Скіфської плити. К. а. б. є системою взаємозв'язаних водонос. горизонтів антропоген., неоген. та частково палеоген. і крейд. відкладів.

Живляться підземні води переважно за рахунок інфільтрації атмосфер. опадів і частково поверхн. вод у місцях виходу водовмісних порід на поверхню. Напрямок руху - від заг. зони живлення (передгір'я та схили Крим. гір) на Пн. і Пн. Зх. К. а. б. відзначається найменшою серед артезіан. басейнів України потужністю зони актив. водообміну - бл. 200 м.

Природні умови живлення та розвантаження цієї зони знач. мірою порушені техноген. факторами. Інфільтрація вод Північно-Кримського каналу та зрошув. вод, яка становить 20-30 мм, а в карст. р-нах - до 200 мм на рік (проти природних 3-6 мм), призвела до стійкого підняття ґрунт. вод з утворенням куполів і зміною напрямку руху вод ґрунт. горизонтів. Інтенсивне забирання вод з неоген. водонос. горизонтів зумовило утворення депресій. лійок, у центрі яких через водозабори відбувається розвантаження. Осн. практичне значення мають алювіал. четвертинні та верхня частина неоген. водонос. горизонтів. Води антропоген. відкладів ґрунтові, залягають на глиб. 1-20 м (найглибші - на вододілах).

Води неоген. відкладів виявлені на глиб. до 200 м. Вони пов'язані з закарстов. карбонат. породами, переважно напірні (до 10 м над поверхнею землі). За хім. складом ці води гідрокарбонатні, гідрокарбонатно-хлоридні кальцієві й натрієво-кальцієві, з мінералізацією до 1,5 г/дм³, яка збільшується в пн. напрямі. Заг. потреби нар. господарства перевищують можливості забирання підзем. вод.

З метою вивчення режиму і якості підзем. вод та збереження водних ресурсів у рад. час створ. мережу водопунктів на зрошув. масивах і поблизу каналів, регіон. і місц. для спостережень за впливом водовідбору; знач. період проводили роботи зі штуч. поповнення водонос. горизонтів водами Пн.-Крим. каналу.

Для регіону створ. матем. модель геол. середовища з метою оптимал. розв'язання практич. завдань і збільшення вірогідності прогнозів. Умови живлення та розвантаження вод у зоні утрудненого водообміну залишаються близькими до природних, у зонах тектоніч. порушень можливе переміщення вод із глибоких високонапір. горизонтів у вищі. Неоген. води у зонах утрудненого водообміну мають мінералізацію до 40–50 г/дм³, містять сірководень до 6–7 г/дм³. Води давніших відкладів термальні та субтермальні. Вони розкриті свердловинами на глиб. понад 1000 м, їхній напір становить від кількох до сотень метрів над поверхнею землі, заг. мінералізація перевищує 3 г/дм³, в окремих р-нах за складом мікрокомпонентів вони належать до пром. і бальнеологічних. Використовують їх обмежено, зокрема для лікування (Саксько-Євпаторій. родовище). Укр. геол. установи провадили дослідно-пром. роботи з використання термал. вод для теплопостачання с.-г. підприємств зі зворот. нагнітанням охолоджених розсолів. Див. також [Гідрогеологічне районування](#).

Рекомендована література

1. Лущик А. В. и др. Подземные воды карстовых платформенных областей юга Украины. К., 1981.

Бібліографічний опис:

Кримський артезіанський басейн / А. В. Лущик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-1089>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України [\(докладніше\)](#).